
meer in staat en bereid waren diepgaand onderzoek en omvangrijke studies te financieren; de principiële reden is dat zij de toon zetten binnen het katholieke ziekenhuiswezen. Dat het katholieke ziekenhuiswezen zich kwalitatief kon meten met zijn niet-katholieke tegenhangers, kwam vooral voor rekening van de grote ziekenhuizen.

Hoewel gedenkboeken zelden vanuit een centrale vraagstelling zijn geschreven, bevatten ze wel een schat aan informatie over de instelling en haar naaste omgeving. Samen vormen ze een collectieve biografie van het katholieke ziekenhuiswezen, waarin een aantal wezenlijke thema's aan de orde komt. Ze hebben ook hun beperkingen, zoals gebrek aan systematiek, onvoldoende aandacht voor de literatuur, het ontbreken van vergelijkingsmogelijkheden en hun beschrijvende karakter.

*Literatuur over congregaties*²¹

Publicaties over congregaties die in de gezondheidszorg actief waren, zijn te vinden in het door Joos van Vugt samengestelde *Kloosters op schrift. Een bibliografie van orden en congregaties in Nederland in de negentiende en twintigste eeuw* (2003²²) die maar liefst 157 bladzijden en 1888 nummers telt. Veel van deze publicaties zijn overzichtswerken, archiefinventarissen en jubileumuitgaven, variërend van feestredes tot kloeke gedenkboeken. Daarnaast bestaat er een beperkt aantal wetenschappelijke studies. Uit een ook door Van Vugt samengesteld historiografisch overzicht blijkt dat het na de jaren zestig, waarin drie studies verschenen, geruime tijd stil bleef.²² De congregaties hadden teveel aan hun hoofd om zich aan hun verleden te wijden, terwijl professionele historici geen belangstelling voor religieuze zusters en broeders hadden. Hierin kwam verandering, toen de Stichting Echo in de jaren negentig de geschiedschrijving van orden en congregaties ging stimuleren.

In oudere gedenkboeken zijn de passages over het apostolaat (de goede werken) doorgaans beknopt en oppervlakkig. Deze literatuur besteedt vooral aandacht aan de stichter(es) en zijn / haar heiligheid, de regel en de spiritualiteit. Het apostolaat is secundair. In een ouder gedenkboek van de Zusters van Liefde besteedt een hoofdstukje 'Zielenijver' ruim aandacht aan bekeringen die de zusters in de ziekenzaal verrichtten. Over de verpleging lezen we daarentegen niets.²³

Hoewel spiritualiteit en kloosterleven in recente studies eveneens centraal staan, komt hier de ziekenhuiswereld uitgebreider aan bod, ditmaal vanuit het perspectief van de congregatie. In *Religieuze vrouwen: bruid, moeder, zuster* (1992) schrijft José Eijt over het verpleegkundige werk van de Zusters Onder de Bogen. Zij nuanceert het beeld dat religieuzen tegenstribbelend met de ver-

²¹ Zie voor een overzicht bijlage 1.

²² J. van Vugt, 'De geschiedenis van zusters, paters en broeders. Geschiedschrijving over het religieuze leven in Nederland in de laatste twee eeuwen: resultaten tot nu toe en wensen voor de toekomst.' In: *KDC-Jaarboek*, 26 (1996), 125-164.

²³ J.A.F. Kronenburg en Chr. Boomaars, *De Zusters van Liefde der congregatie van O.L. Vrouw, Moeder van Barmhartigheid. Gevestigd te Tilburg. Van 1832-1922*. Den Bosch 1924.